

ԿԱՐԵՆ ՍԱՐԿԱՎԱԳ ՍԱՐԳՍՅԱՆ
ՀՀ ԶՈՒ N զորամասի գնդերեց

ՀՀ ԶԻՆՎԱԾ ՈՒԺԵՐԻ ՀՈԳԵԽՈՐ ԱՌԱՋՆՈՐԴՈՒԹՅԱՆ
ԳՈՐԾՈՒՆԵՈՒԹՅՈՒՆԸ Ն. Ս. Օ. Տ. Տ. ԳԱՐԵԳԻՆ Բ. ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԻ
ՀԱՅՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՇՐՋԱՆՈՒՄ

Նայաստանի՝ քրիստոնեության ընդունումից ի վեր Հայ Եկեղեցին պատմական հանգամանքների բերումով ազգի ու պետականության պահպանման հիմքն է եղել՝ առանձնահատուկ ուշադրություն ու հոգածություն ցուցաբերելով հայ զորականի հոգեւոր դաստիարակության նկատմամբ: Հայ հոգեւորականը ծառայել է՝ մի ձեռքին Տիրոջ խաչը, մյուսին՝ հայրենիքը պաշտպանող զենքը:

Մեր բազմադարյան պատմության ամբողջ ընթացքում Հայ Եկեղեցին միշտ կանգնած է եղել հայրենիքի պաշտպանությանը զինվորագրված հայորդիների կողքին՝ ոգեշնչելով նրանց խոսքով ու գործով, ցուցաբերելով հոգեւոր ու նյութական աջակցություն, իսկ պետականության կորստի պայմաններում՝ ստանձնել առաջնորդի դեր եւ հաճախ ազգային-ազատագրական պայքարի գլուխ կանգնել, օրհնել այդ պայքարը, քաջալերել մարտիկներին՝ զինվելու հայրենյաց պաշտպանության համար:

Հայ Եկեղեցու լուսահոգի սրբազան հայրապետներն ու հոգեւորականները վճռական ճակատամարտերից առաջ օրհնել են հայոց զորքը, հաճախ ներկա գտնվել, մինչեւ իսկ մասնակցել ճակատամարտերին: Այդ նվիրյալ հոգեւորականների շարքում են Ս. Ներսես Մեծը, Ս. Հովսեփ Հողոցմեցին, Ս. Հովհան Մանգակունին, Ս. Հովհան Օձնեցին, Հակոբ Զուղայեցին, Եսայի Հասան-Ջալալյանը, Ներսես Աշտարակեցին, Գարեգին Հովսեփյանցը եւ այլք, որոնք ոչ միայն սրբազան պայքարը քաջալերող ու օրհնող էին, այլեւ դրա ջահակիրն ու առաջնորդը¹:

Հայ ժողովրդի պատմությունը բազում օրինակներով է արտահայտում այն նվիրումը, հոգեւոր օժանդակությունն ու անուրանալի դերը,

¹ Տե՛ս «Գրքույկ՝ նվիրված ՀՀ ԶՈՒ հոգեւոր առաջնորդության 20-ամյակին», Երեւան, 2017, էջ 6 (այսուհետ՝ «Գրքույկ»):

որ Հայ Եկեղեցին՝ իբրեւ ազատագրական պայքարը կենսագործող ուժ, ունեցել է հայրենի երկրի պաշտպանության գործում: Այդ պայքարի լավագույն օրինակներից է Վարդանանց սրբազան պատերազմը, որ մղվում էր «վասն հայրենեաց եւ վասն հաւատոյ...»: Ահա այս երկու շեշտադրումներն են, որ մշտապես եղել ու մնում են մեր Եկեղեցու գաղափարախոսության կիզակետում: 451 թ. մայիսի 26-ին Ավարայրի դաշտում տեղի ունեցած վճռորոշ ճակատամարտում Ս. Հովսեփ Հողոցմեցի կաթողիկոսը (440—452 թթ.) ու Ս. Ղեւոնդ Երեցը սպարապետ Ս. Վարդան Մամիկոնյանի ու մյուս զորահրամանատարների հետ առաջնորդում էին հայոց բանակն ու աշխարհագորայիներին, եւ յուրաքանչյուր զորագունդ իր քահանաներն ունեւ: Ուշագրավ է այն միտքը, որ Ս. Վարդան Մամիկոնյանն արտահայտում է ճակատամարտի նախօրեին հայոց զորքին ուղղված իր ոգեշնչող խոսքում՝ առ այսօր բնութագրելով ռազմիկ հոգեւորականի խորհրդանշական կերպարը. «Դում բոլորդ գիտեմ, որ առաջվա ժամանակներում, երբ պատերազմ էի գնում, թեպետեւ սովորություն ունեիմ ֆահանաներին միշտ բանակում պահել, բայց ճակատամարտի ժամանակ, ձեզ հանձնելով նրանց աղոթիմ, որեւէ ամուր տեղում էի թողնում նրանց, իսկ այսօր եպիսկոպոսները, երեցներն ու սարկավագները, սաղմոսերգուներն ու գրականագետները, ամեն մեկը, սահմանված կանոնով սպառազինված եւ պատերազմի պատրաստված, կամենում է ձեզ հետ միասին հաղթանակվել ու ջարդել ճշմարտության թշնամիներին»²:

Արդեն մեր օրերին ավելի մոտ՝ Սարգարապատի հերոսամարտում, հայ հոգեւորականները նույնիսկ առանձին փոքրիկ զորաջոկատ են կազմել, իսկ Հայրենական մեծ պատերազմի տարիներին անդրադառնալիս հիշարժան են Գեւորգ Զ. Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսի (1945—1954 թթ.) ջանքերով ու Եկեղեցու միջոցներով կազմավորված եւ ռազմի դաշտ ուղարկված «Սասունցի Դավիթ» ու «Դավիթ Բեկ» տանկային շարասյուները: Այսօրինակ քայլերն իրապես շատ են մեր պատմության էջերում:

Հայաստանի երրորդ Հանրապետության պատմության ծիրում ամենակարեւոր ձեռքբերումը, թերեւս, Հայոց ազգային բանակի ստեղծումն է: Այն պետականության հարատեւության կարեւորագույն ու առաջնային երաշխիքն է, միակ միջոցը՝ թշնամու ոտնձգությունները կանխելու

² Տե՛ս «Գրքույկ», էջ 6:

եւ արժանի հակահարված հասցնելու համար: Մեր նորանկախ երկրի երիտասարդ բանակում իբրեւ ժամանակի հրամայական՝ երջանկահիշատակ Գարեգին Ա. Կաթողիկոսի եւ ՀՀ պաշտպանության նախարար լուսահոգի Վազգեն Սարգսյանի համատեղ նախաձեռնությամբ՝ 1997 թ. նոյեմբերի 13-ի հուշագրով ստեղծվեց զինված ուժերի հոգեւոր ծառայությունը: Այն հաստատվել է Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսի սրբատառ կոնդակով, ՀՀ պաշտպանության նախարարի հրամանով եւ մտել ՀՀ ՊՆ համակարգ:

Բանակի հոգեւոր ծառայության առաջին պատասխանատուն էր Տ. Վրթանես վրդ. Աբրահամյանը: 1999 թ. դեկտեմբերին ծառայության պատասխանատու է նշանակվել Տ. Արշեն աբղ. Սանոսյանը, ապա՝ Տ. Նորայր աբղ. Սիմոնյանը: 2007 թ. հոկտեմբերից ՀՀ ԶՈՒ հոգեւոր առաջնորդ վերստին նշանակվել է դրա առաջին պատասխանատուն՝ Գերաշնորհ Տ. Վրթանես եպս. Աբրահամյանը: 2021 թ. փետրվարի 12-ից այդ պաշտոնին կոչվել է Հոգեշնորհ Տ. Մովսես վրդ. Սարգսյանը:

ԶՈՒ հոգեւոր առաջնորդությունն այսօր իրապես լծված է բանակաշինության գործին, իսկ Ամենայն Հայոց Կաթողիկոս Ն. Ս. Օ. Տ. Տ. Գարեգին Բ.-ն ջանք չի խնայում Հայոց բանակին օժանդակելու եւ պատրաստված հոգեւորականների նոր սերունդ հասցնելու՝ հայրենիքին, հայ սպային ու զինվորին ծառայելու համար: Իբրեւ բանակաշինության ու ազգային պետականության զորացման նվիրյալներ՝ գնդերեցները, Հայոց Հայրապետի օրհնությամբ, առանձին զորախմբով մասնակցել են ՀՀ անկախության հռչակման 20 եւ 25-ամյակներին, նաեւ Սարդարապատի հերոսամարտի 100-ամյակին նվիրված զորահանդեսներին՝ վկայելու հայ զորականին առաջնորդելու իրենց անկասելի առաքելությունը:

Գնդերեցների հոգեւոր ծառայությունն ինքնանպատակ չէ, այն ունի սրբազան առաքելություն ու խնդիրներ. ԶՈՒ յուրաքանչյուր զորականի հաղորդակից դարձնել Քրիստոսի Սուրբ Ավետարանին եւ քրիստոնեական հավատի սկզբունքներին, դաստիարակել քրիստոնեական բարոյականության ոգով, փոխանցել կրոնաեկեղեցական ու ծիսական որոշակի գիտելիքներ, պայքարել աղանդավորական եւ վնասակար տարաբնույթ այլ հոսանքների եւ ուսմունքների դեմ, զինվորականներին հաղորդել հոգեւոր ու բարոյականմային բարձր հատկանիշներ՝ համբերատարության ու ներողամտության, ընկերասիրության ու հայրենասիրության բացառիկ արժեքներ՝ նրանց անպարտելի դարձնելու մղումով:

Այն զորականը, որը ձեռքին զենք, սրտում քաջություն ու շուրթերին աղոթք ունի, ծառայությունը չի համարում լուկ պարտականություն, այլ սրբազան իրավունքի իրացում, նվիրական ու անձնուրաց առաքելություն:

Զինվորականները մեծավ մասամբ տղամարդիկ են, 18–20 տարեկան երիտասարդներ: Երբ վերջիններս գալիս են բանակում ծառայելու, դժվար է պատկերացնել, որ փողոցային վարքուբարքին առնչվող որոշ երեւույթների դրսևորումներից հնարավոր կլինի խուսափել: Այս պարագայում հոգեւորականն ուժերի գերլարում է գործադրում՝ նման երեւույթների ազդեցությունը նվազեցնելու եւ դրանք հարթելու ու հաղթահարելու:

Գնդերեցի առօրյա ծառայության մաս է կազմում դժվար դաստիարակվող, շրջապատից մեկուսացող ու տարաբնույթ վնասակար սովորությունների կապանքների մեջ հայտնված հատկապես նորակոչիկ զինծառայողների հետ անհատական աշխատանքը: Տարեցտարի, ինչպես փաստում են վիճակագրական տվյալները, նվազում է անառողջ ու անցանկալի միջադեպերի, միջանձնային խնդիրների ու ինքնասպանությունների թիվը:

Գնդերեցիները մշտական ու ամենօրյա աշխատանք են իրականացնում ՀՀ ռազմաուսումնական հաստատություններում, բանակային կորպուսներում, դիվիզիաներում ու զորամասերում՝ դառնալով զինվորի հոգեւոր հայրն ու վստահելի ընկերը՝ ամեն դիրքափոխից առաջ զինվորներին խրախուսելով եւ օրհնությամբ ու աղոթքով ճանապարհելով, այցելելով մարտական հենակետեր, մասնակցելով ռազմարշավներին եւ ուսումնամարզական հավաքներին, կատարելով հոգեւոր-բարեպաշտական արարողություններ՝ զորամասերի ու մարտական դիրքերի տնօրհներ, հոգեւոր անկյունների ու մատուռների օրհնության կարգեր: Նրանք կազմակերպում են նաեւ եկեղեցու սրբազան խորհուրդներին ու կարգերին՝ Սուրբ Պատարագ ու Մկրտություն, Ժամբերգություն ու խոկում, Զրօրհներ ու Խաղողօրհներ, զինծառայողների մասնակցությունը (վրանային-դաշտային պայմաններում, զորամասերի մատուռ-եկեղեցիներում կամ շարահրապարակներում, մոտակա եկեղեցիներում եւ այլն), ինչպես նաեւ Զինված ուժերի սպայական անձնակազմի համար համաժողովներ եւ այլն: Իհարկե, այս միջոցառումներն ուղեկցվում են մոտակա եկեղեցիներ ու սրբավայրեր

ուխտագնացություններով, հոգեւոր ու հայրենասիրական թեմաներով հանդիսություններով, ուսուցողական կամ գիտական բովանդակությամբ ֆիլմերի դիտումներով, քարոզ-դասախոսություններով, անհատական զրույցներով, տներ, բուժկետեր, զինվորական հիվանդանոցներ այցելություններով, կրոնական ու հայրենասիրական բնույթի գրականության տարածմամբ:

Զինվորները հնարավորություն են ունենում մասնակցելու Ս. Պատարագներին, աղոթական խաղաղ հոգեվիճակով առանձնանալու Աստծու հետ, Տիրոջը ներկայացնելու ծառայության դժվարությունները, կարոտն ու նվիրական զգացումները, իսկ հավարտ Ս. Պատարագի՝ նոր եռանդով, առավել մաքրված ու խաղաղված սրտով վերադառնալու զորամաս:

Կարեւոր է արձանագրելը, որ զնդերեցները հսկայական բացատրական աշխատանք են տանում զինվորներին մկրտելու ուղղությամբ: Երկարատեւ պատրաստության շրջանից հետո տարվա ընթացքում Զինված ուժերում ընդհանուր առմամբ մոտ հազար զինվոր է մկրտվում:

Այս բոլոր միջոցառումները, իհարկե, հոգի ու մարմին են առնում Հայոց Հայրապետի անշեղ ու հոգածու հայացքի ներքո: Ակնառու է, որ Հայոց բանակը մշտապես Նորին Սրբության հայրական խնամքի ներքո է, եւ դրա լավագույն ապացույցը, թերեւս, Վեհափառի հետեւյալ շնորհավորական ուղերձն է՝ հղված Բանակի օրվա առիթով. «Դարերի ընթացքում մեր բոլոր պայքարների բովում, հայ զինվորը ցուցաբերել է մեծ արիություն ու անձնվիրում՝ հերոսաբար պաշտպանելով երկիր հայրենին եւ հաւազատ ժողովրդին: Արցախի պաշտպանության համար մղված պատերազմներում Հայոց բանակի ֆաշարի զորահրամանատարներն ու զինվորները, որոնց թվում՝ ազգային փոքրամասնությունների խռոխտ զավակները, նույն խիզախ ոգով հերոսաբար պայքարեցին հանուն հայրենիքի, եւ շատերն իրենց կյանքը նվիրեցին՝ ի սեր հայրենյաց եւ ազգի:

Այս տարի Բանակի տոնը դիմավորում ենք՝ պատերազմի ողբերգական հետեւանքների ցավը մեր հոգում: Ստեղծված նոր մարտահրավերներին ընդառաջ՝ հավատում ենք, որ աշխարհասփյուռ ազգս հայոց առ Աստված ապավինությամբ եւ մեր անցյալի հաղթանակների ոգով պիտի կերտի նոր հաջողություններ ու ձեռքբերումներ, վերականգնի բարօր ու շեն կյանքն Արցախում եւ Հայաստանում՝ նաեւ ի պանծացումն հանուն հայրենյաց զոհված մեր զավակների խնկելի հիշատակի:

Աղոթում եմ առ Բարձրյալն Աստված՝ հայցելով, որ Իր խնամքի ներքո պահպանի հայրենիքի պաշտպան Մեր սիրեցյալ զավակներին եւ շնորհի անվտանգ ծառայություն: Թող Տերն ամենակալ Իր օրհնությունն ու ողորմությունը տարածի համայն մեր ժողովրդի վրա ի հայրենիս եւ ի սփյուռս, այսօր եւ միշտ. ամեն»³:

Եթե փոքր-ինչ հետ նայենք, այդ հոգածության շնորհիվ է, որ 2012 թ. հունվարի 28-ին Հայոց հաղթական բանակի կազմավորման 20-ամյակի առթիվ Ն. Ս.Օ. Տ. Տ. Գարեգին Բ. Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսի սրբատառ կոնդակով Աշոտ Բ. Երկաթ Բագրատունի (914–928 թթ.) թագավորի խաչը հայտարարվել է Հայոց բանակի պահպան ու հովանավոր սրբություն: Աշոտ Երկաթ արքան այս խաչի հովանավոր առաջնորդությամբ մի շարք հաղթանակներ է տարել արաբների դեմ: Հրաշագործ խաչի կրկնօրինակը, որի կենտրոնում՝ ապակու տակ, զետեղված է Քրիստոսի փրկչական խաչափայտի մի մասունք, օծվել ու հանձնվել է ՀՀ ԶՈՒ հոգեւոր առաջնորդությանը: Առաջնորդի օրհնությամբ՝ մասունքակիր խաչն ամեն տարի շրջում է մարտական դիրքերում ու բնագծերում՝ կենարար գործությամբ օրհնելով մեր երկրի սահմանները եւ գոտեպնդելով հայրենյաց պաշտպան զինվորյալ հայորդիներին: Կարելոր է շեշտել նաեւ այն հանգամանքը, որ խաչի մանրակերտ կրկնօրինակը՝ օրհնված «Աշոտ Երկաթ» խաչ-կրծքանշանը, այսօր զարդարում է ԶՈՒ տարաստիճան անձնակազմի կուրծքը⁴:

Վեհափառ Հայրապետի մեկ այլ հատուկ կարգադրությամբ՝ 2017 թ. ՀՀ ԶՈՒ կորպուսներին ու կայազորներին շնորհվել են զորատեսակի հովանավոր զորական սրբի պատկերով խաչվառներ, որոնք պահվում են զորամասի մարտական դրոշի կողքին:

Անցած տարին, անշուշտ, դժվարին փորձություններով ու մարտահրավերներով էր լեցուն: Մեր պետությանն ու ազգին ադրբեջանաթուրքական դաշինքը պատուհասեց մի անհավասար ու անարդարացի պատերազմով, որի հետեւանքով Ադրբեջանը բռնազավթեց Արցախի Հանրապետության տարածքի շուրջ 75 տոկոսը: Այս ցավալի պատերազմում հերոսաբար ընկան հազարավոր հայ քաջորդիներ՝ սպաներ ու զինվոր-

³ Ն. Ս. Օ. Տ. Տ. Գարեգին Բ. Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսի ուղերձը ՀՀ բանակի օրվա առիթով», «Քրիստոնյա Հայաստան» երկշաբաթաթերթ, 2021, հունվար, Բ.:

⁴ Տե՛ս Ն. Ս. Օ. Տ. Տ. Գարեգին Բ. Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսի սրբատառ կոնդակը ՀՀ ազգային բանակի 20-ամյակի առիթով», «Էջմիածին», 2012, Ա., էջ 3–4:

ներ: 44-օրյա պատերազմի ավարտից առ այսօր «Շոաբուր» զինվորական պանթեոնում չեն դադարում ավելանալ մեր հերոս տղաների նոր շիրմաքարեր: Նորօրյա մեր հերոսները սրբազան հայրենիքի պաշտպանութունն առավել բարձր դասեցին իրենց կյանքից՝ կենսագործելով քրիստոնեական սիրո ամենամեծ դրսևորումներից մեկը. «Չկա ավելի մեծ սեր, քան այն, որ մեկն իր կյանքը տա իր բարեկամների համար» (Հովհ. ԺԵ. 13):

Իհարկե, 44-օրյա պատերազմի ամբողջ ընթացքում հայ հոգեւորականը երբեք չի լքել իր զինվորին, կանգնել է նրա կողքին խրամատում, զենքը ձեռքին աղոթել, մաքառել ու հերոսացել, նաեւ ընկել՝ հավերժ մնալով բարձրում: Նահատակ հոգեւորականների շարքում ավելացել են երիտասարդ ու խոստումնալից երկու սարկավագների անուններ՝ Նարեկ Պետրոսյան եւ Ռուստամ Պողոսյան, որոնք զոհվել են թշնամու անօդաչու թռչող սարքի հարվածից: Ցայսօր անհայտ կորածների շարքում է Մկրտիչ աբեղա Կարապետյանը: Հայր սուրբը պատերազմի մասնակից այն հոգեւորականներից է, որ առաջին իսկ օրվանից գտնվել են ռազմաճակատում եւ անկոտրում պայքար մղել հայրենիքի պաշտպանության համար մղվող սրբազան պատերազմում:

Պատերազմին մասնակցած հոգեւորականներն ու զնդերեցներն ըստ արժանվույն գնահատվել են թե՛ ՀՀ պաշտպանության նախարարության, թե՛ Վեհափառ Հայրապետի կողմից: Նորին Սրբության հայրապետական սրբազան կոնդակով ստեղծվել է «Ս. Դեւոնդ Երեց» կրծքանշան-խաչը⁵՝ զարդարելու պատերազմի բովով անցած հայ հոգեւորականների կուրծքը⁶:

⁵ Ն. Ս. Օ. Տ. Տ. Գարեգին Բ. Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսի հայրապետական բարձր տնօրինությամբ վերջերս հաստատված «Ս. Դեւոնդ Երեց» շքանշանը Հայ Առաքելական Սուրբ Եկեղեցու պատվո բարձր շքանշաններից է, որը հայրապետական սրբատառ կոնդակով շնորհվում է Հայ Եկեղեցու հոգեւոր դասին՝ ի գնահատումն ազգային-եկեղեցական կյանքում դրսևորած նվիրյալ ծառայության եւ գովարժան վաստակի:

⁶ Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսը «Ս. Դեւոնդ Երեց» նորահաստատ շքանշանով պարգևատրել է Հատուկ հանձնարարություններով հայրապետական նվիրակ Տ. Պարգեւ արքեպս. Մարտիրոսյանին, Շիրակի թեմի առաջնորդ Տ. Միքայել արքեպս. Աջապահյանին, Արցախի թեմի առաջնորդ Տ. Վրթանես եպս. Աբրահամյանին, Տավուշի թեմի առաջնորդ Տ. Բագրատ եպս. Գալստանյանին, Արագածոտնի թեմի առաջնորդ Տ. Մկրտիչ եպս. Պոռչյանին, Ռումինիայի հայոց թեմի առաջնորդ եւ Բուլղարիայի հայոց թեմի առաջնորդական տեղապահ Տ. Տաթև եպս. Հակոբյանին, ՀՀ ԶՈՒ հոգեւոր առաջնորդ Տ. Մովսես վրդ. Սարգսյանին, Արցախի թեմից Տ. Սահակ վրդ. Շաքարյանին, Տ. Գեղարդ արք. Հովհաննիսյանին, Տ. Անդրեաս քհն. Թավադջանին եւ Տ. Հովհաննես քհն. Հովհաննիսյանին, Ս. Գեղարդականքից Տ. Արիս արք. Տոնոյանին, զնդերեցներ Հրաչյա սրկ. Դադարյանին, Գոռ

Հայոց Հայրապետն ամեն պատեհ առիթով զինվորյալ հոգեւորականներին քաջալերում է, տալիս իր հայրական հորդորը՝ հաստատակամ ու անսասան մնալու անշափ կարեւոր այդ ծառայության մեջ. «Սիրելի՛ հոգեւոր սպասավորներ, Հայոց բանակի արիասիրտ զնդերեցներ, դուք, որ անմիջական մասնակցություն եք ունեցել պատերազմում՝ զինվորներին ֆաջալերանքի ձեր խոսքն ուղղելով, նրանց մարտական ոգին ամուր պահելով, հայրենյաց պաշտպանության պայքարում սատար կանգնելով, ջուր ու հաց հասցնելով, ռազմի դաշտում շատերին մկրտելով ու Սուրբ Հաղորդություն տալով, այսօր ներկա եք այստեղ՝ արժանանալու բարձր գնահատանքի ձեր գովելի ծառայության համար: ...Հայրական սիրով վերստին Մեր օրհնությունն ու գնահատանքը բերելով ձեզ՝ հորդորում ենք, որ նույն խրոխտ ոգով արդյունավորեք ձեր ծառայությունը Զինված ուժերում՝ հայրենյաց պաշտպաններին հոգեւոր սնունդ մատուցելու, ֆաջալերելու եւ մարտական ոգին միշտ բարձր պահելու առաքելության մեջ: Դուք պիտի հարատեւորեն լինեք ոգին ու ներշնչանք մեր ժողովրդի, Հայոց բանակի, մեր հաղթանակների, մեր երկրի խաղաղության ու անվտանգության պաշտպանության: ...Մաղթում ենք, սիրելի՛ հոգեւոր սպասավորներ, որ այլեւս խաղաղ երկնքի ներքո անցնի ձեր եւ Հայոց բանակի զինվորների ու զորականների ծառայությունը: Զորացրե՛ք մեր ժողովրդի լավատեսության ոգին, մեր կորուստները վերականգնելու հուսառատությունը, կենարար հավատքի շնորհիվ նոր հաղթանակների վճռակա-նությունը՝ ըստ առաքյալի խոսքի. «Եւ այս է այն հաղթությունը, որ հաղթում է աշխարհին՝ մեր հավատը» (Ա. Հովհ. Ե. 4)»⁷:

Խաղաղ թե պատերազմական պայմաններում ՀՀ ազգային բանակը Վեհափառ Հայրապետի ուշադրության կենտրոնում է: Նորին Սրբության օրհնության մը հաստատվել են զորամասերում կառուցվելիք եկեղեցիների եւ բաց խորանի նախագծերը, որոնք գնդերեցներին կօգնեն Ս. Պատարագը, ժամերգություններն ու ծիսական արարողություններն ավելի նպաստավոր պայմաններում կազմակերպելու, իսկ յուրաքանչյուր զինվոր հնարավորություն կունենա իր սրտի գոհունակ աղոթքն ու մաղթանքն առ Աստված այդտեղից վերառաքելու:

սրկ. Գյուրջանին, Հովհաննես սրկ. Անդրյանին, Արտաշես սրկ. Ներսիսյանին, Մանավազդ սրկ. Մկրտչյանին, Վահե սրկ. Մկրտչյանին, Մկրտիչ սրկ. Տեր-Մկրտչյանին, Կարո սրկ. Ղարիբջանին եւ Հրայր սրկ. Լալայանին:

⁷ «Ն. Ս. Օ. Տ. Տ. Գարեգին Բ. Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսի խոսքը արցախյան 44-օրյա պատերազմին մասնակից հոգեւորականների պարգևատրման արարողությանը», «էջմիածին», 2021, է., էջ 5–7:

Նորին Սրբության հոգածությամբ կատարված աշխատանքներն ամփոփելու նպատակով Մայր Աթոռում տեղի են ունենում գնդերեցյունների եռամսյա սեմինար-քննարկումներ, իսկ տարեկան մեկ անգամ մեր երկրի որեւէ գեղատեսիլ անկյունում Մայր Աթոռ Սուրբ Էջմիածնի օրհնությամբ ու հովանավորությամբ՝ նաեւ գնդերեցյունների ու սպա-հոգեբանների համատեղ համաժողովներ՝ բարձրաստիճան հոգեւորականների եւ ռազմական հոգեբանության հմուտ մասնագետների ներգրավմամբ: Այս համաժողովները նպաստում են քրիստոնեական գիտելիքների՝ հօգուտ զինվորական կյանքի ճիշտ կազմակերպման կիրառմանը, ռազմական արվեստի ու համամարդկային արժեքների կրող լինելուն զուգահեռ՝ հայ զինվորին հավատով ու հույսով, հայրենասիրությամբ ու աստվածասիրությամբ զինելուն:

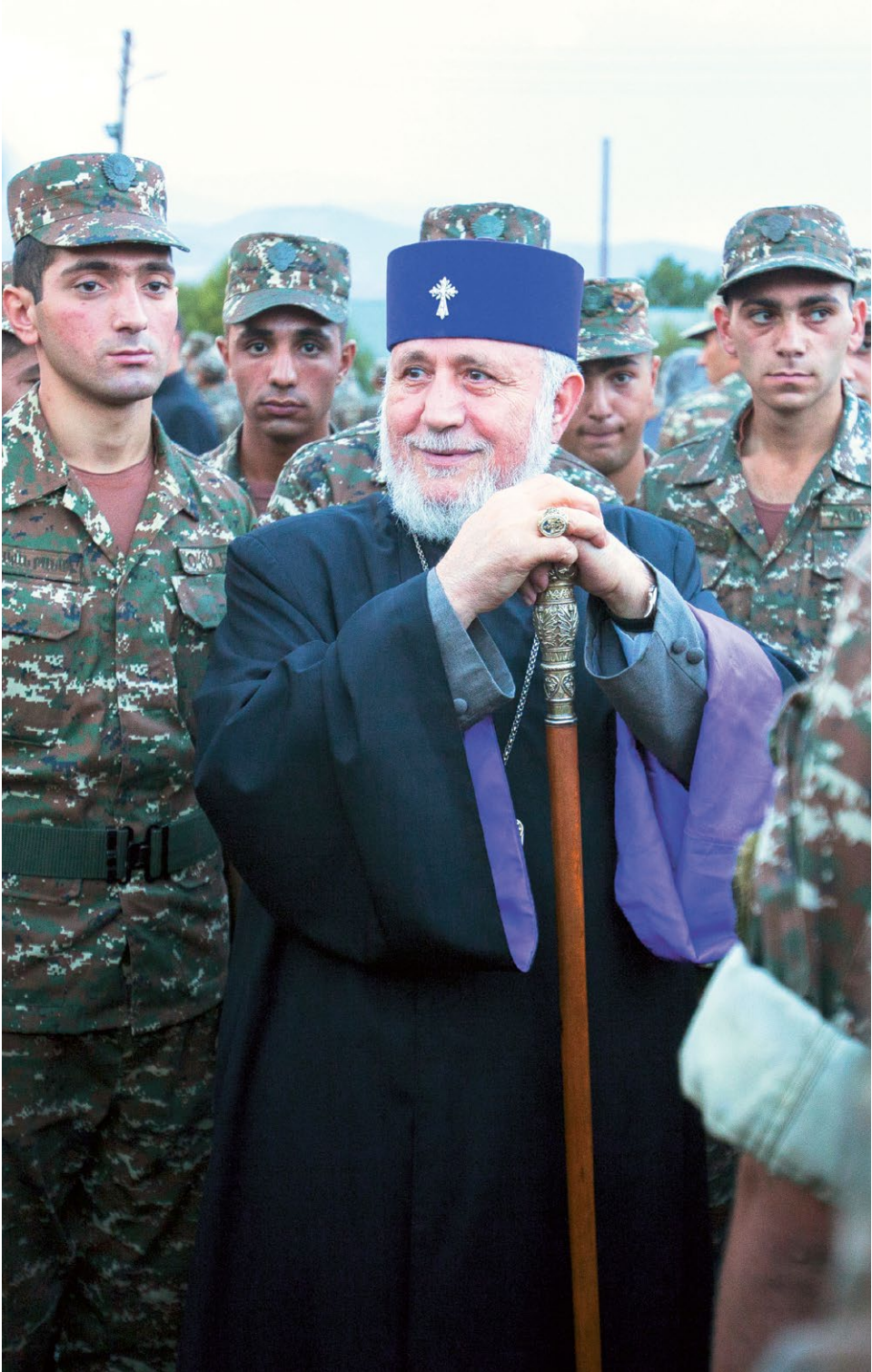
Ամբողջացնելով վերը շարադրվածը՝ այն համոզմանն ենք հանգում, որ հոգեւոր ծառայության դերը բանակում կարեւոր է կարգապահության, միջանձնային հարաբերությունների ներդաշնակության, հայրենասիրական ոգու զորացման, ինչպես նաեւ Աստվածաշնչի ուսուցման եւ աղոթական կյանքի արմատավորման տեսանկյունից:

Հայրենիքն աստվածային պարգեւ է, մեր պետականությունը՝ մեր գոյութենական իրականության անսակարկելի արժեքը, հայրենիքի ու պետականության անսասանությունը՝ մեր լինելության գրավակներ: Եւ այս կարեւոր արժեքների պահպանությունը վստահված է մեզանից յուրաքանչյուրին անհատապես: Ուստի հայցում ենք, որ Տերը պահպան լինի մեր բանակին եւ նրա հոգեւորական ու աշխարհական յուրաքանչյուր զինվորին:

РЕЗЮМЕ

Несмотря на всего 24-летнюю историю официального формирования, Духовное предводительство ВС РА, действительно, является состоявшейся и чрезвычайно значимой структурой в армии. В период патриаршества Его Святейшества Гарегина II, Верховного Патриарха и Католикоса Всех Армян, оно стало важной и неотъемлемой частью вооруженных сил РА.

Это обстоятельство, несомненно, обусловлено подготовкой нового поколения духовенства, которое с безграничной любовью к Родине предано делу строительства армии.

Этим небольшим очерком в рамках нескольких страниц мы попытались наметить рамки деятельности этой прочной структуры, являющейся душой армянской армии, показать ее неуклонный подъем и развитие при 132-ом Верховном Патриархе и Католикосе Всех Армян.

SUMMARY

Despite only 24 years of official formation, the army chaplaincy of the RA Armed Forces is a really well-established and extremely essential structure. During the Pontificate of His Holiness Karekin II, Catholicos of All Armenians, it became an important and inseparable part of the RA Armed Forces, which is, of course, conditioned by the preparation of a new generation of clergymen, who due to their boundless love for the Homeland are engaged in the army formation process. Within the framework of a few pages, we tried to outline the scope of activity of this solid structure, which is the soul of the Armenian Army, as well as its steady growth and development during the reign of the 132nd Armenian Catholicos.

